

Ledare

Mattias Svensson: När staten skapar ojämlikhet



En anledning till växande ekonomiska skillnader? Foto: Erik Mårtensson / TT

Diskussionen kring ojämlikhet handlar ofta om hur staten ska minska och utjämna statistiska skillnader genom regleringar och skatter. Men ibland är det statens politik som orsakar skillnaderna.

Mattias Svensson

Publicerad 02:00

Det här är en text från SvD Ledare. Ledarredaktionen är partipolitiskt oavhängig med beteckningen obunden moderat.

Bostäder och aktier ökar och minskar i värde, och räntor blir högre eller lägre, så funkar det i en marknadsekonomi. Med Riksbankens ambition att hålla räntorna superlåga och till och med negativa, är det däremot statens beslut som i stor utsträckning påverkat priserna, kurserna och räntorna.

Detta har åtminstone sedan finanskrisen 2008 skett på ett sätt som gynnat de mer välbärgade, som har en stor del av sitt kapital i aktier

och ägda bostäder. Det har samtidigt missgynnat exempelvis de många låginkomsttagare som har huvuddelen av sina sparade slantar på bankkonton, som idag ger noll eller någon förtig procent i ränta. En medveten statlig politik har därmed ökat de ekonomiska skillnaderna.



Vänstern tycks mest vara intresserade av
ojämlikhet om det betyder att de får höja skatten.

Den statliga lågräntepolitiken kan också ifrågasättas [av andra anledningar](#). Det är [tveksamt](#) om den skapar förutsägbar stabilitet som skyddar mot ekonomiska kriser, eftersom både statens och hushållens skulder ökar och värdena på aktier och bostäder är uppblåsta och kan sjunka snabbt. En alltför stor finanssektor som bygger på denna skuldsättningsekonomi kan också ge [sämre kapacitet](#) för den produktiva ekonomin att växa, bland annat genom att suga till sig högt begåvade personer från andra sektorer.

När dessa oönskade skillnader och Riksbankens betydelse för att göra dem större nu [börjar uppmärksammas](#), är svaret från Socialdemokraterna och finansminister Magdalena Andersson det vanliga: höj skatten! ([SvD 12/2](#))

Men att beskatta eller reglera bort ojämlikhet som skapats av penningpolitikens billiga krediter fungerar inte. Se på amorteringskravet, som får till effekt att unga bostadsköpare inte beviljas banklån till dagens förmånliga villkor. Höjda kapitalskatter skulle slå mot all avkastning och försvåra för nya företag att mobilisera kapital för att utmana de dominerande företagen. Det leder till sämre konkurrens och sämre produktivitet.

Både ekonomin och jämlikheten skulle förmodligen må bättre av om lågräntepolitiken inte drevs lika långt, även om det finns begränsningar för hur mycket ett litet land som Sverige kan avvika från övriga världen.

Den sistnämnda lösningen kräver dock att man klarar av att se politiken inte bara som lösningen på varje samhällsproblem, utan också ibland som orsaken till dem.

Carl-Johan Westholm brukar kalla det för "[statsblindhet](#)", tendensen att inte förmå se staten som aktör bakom negativa resultat. Det kan låta märkligt att intellektuella inte skulle klara av att se samhällsfenomen som är uppenbara när man väl pekar ut dem, men [statsblindheten är lika fullt vanlig](#)

statsbidraget är i allmänhet väsentligt.

Man letar exempelvis förgäves i den drygt tusensidiga luntan av regeringens Jämlikhetskommission ([SOU 2020:46](#)) eller tankesmedjan Katalys 700 sidor om [klassamhällets olika delar](#), efter någon analys av konsekvenserna av senare års lågräntepolitik. Men det är som om 2000-talet aldrig hänt. Som om lågräntesamhället och dess kreditstimulanser inte varit västvärldens vardag i över tio år, och under en hel konjunkturcykel, och som om detta inte haft någon betydelse alls för den ojämlikhet vars statistiska utfall just kartlagts.

Vänstern tycks mest vara intresserade av ojämlikhet om det betyder att de får höja skatten. Att staten skulle kunna vara problemet, och att lösningen skulle ligga i en avreglering eller annat statligt tillbakadragande, ryms inte i tankemodellen.

Mattias Svensson



SvD.se är en del av Schibsted. Schibsted är ansvarig för dina data på denna sida. [Läs mer här](#)